

VÝUKA ŽÁKŮ SE SVP II – PORUCHY CHOVÁNÍ A MENTÁLNÍ POSTIŽENÍ

Věra Linhartová, jaro 2023

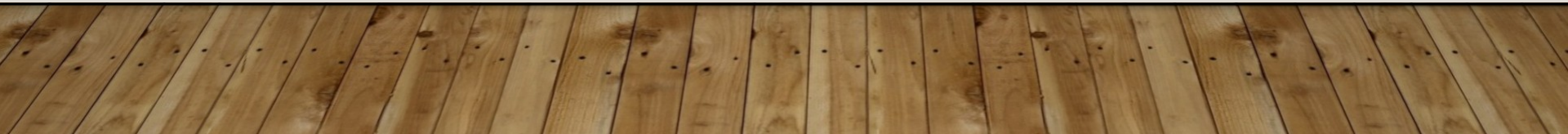
INTRO „PROBLÉMOVÝ ŽÁK“

HOUBA

<http://www.youtube.com/watch?v=0Ab1TytgTsc>

TA NAŠE POVAHA ČESKÁ ŠKODA FACKY, KTERÁ PADNE VEDLE

<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1100627928-ta-nase-povaha-ceska/409235100011001-skoda-facky-ktera-padne-vedle/>

CO MYSLÍTE VY...

- Kdo je tzv. problémový žák?
- Jak se projevuje?
- Jak vypadá?
- Jak ho vnímají učitelé?
- Jak na něj reagují učitelé?
- Jak ho vnímají spolužáci?
- Jak na něj reagují spolužáci?
- Jakou zpětnou vazbu od školy dostávají jeho rodiče?
- Proč se tak projevuje ?

CO ŘÍKAJÍ VÝZKUMY O TZV. PROBLEMATICKÝCH ŽÁCÍCH?

PROBLÉMOVÝ ŽÁK PODLE UČITELŮ

- Žák, který se špatně učí
- Narušuje kázeň ve třídě
- Je sám se sebou nespokojený
- Má osobní nebo psychické potíže
- Má nízké sebevědomí
- Vyžaduje stálou podporu a zvýšenou pozornost (zvýšené nároky na učitele)

PROBLÉMOVÝ ŽÁK V BĚŽNÉ TŘÍDĚ

- Dostává negativní zpětnou vazbu
- Je omezen v perspektivě své budoucnosti
- Je oslabován v motivaci ke školní práci
- Je uzavřen v cyklickém selhávání

A CO KDYŽ JE „PROBLÉM“ NĚKDE JINDE?

Z výzkumu studentů PdF UPOL vyplynulo, že žáci nechodí rádi do školy z důvodu ...

- nepředvídatelné chování učitelů
- nerespektování potřeb žáků
- netransparentní hodnocení
- porovnávání žáků mezi sebou
- nálepkování
- soutěžení
- příkazy
- vyhrožování a nátlak
- tresty
- ponižování a zesměšňování

RIZIKA VÝUKY Z POHLEDU PROBLÉMŮ/ PORUCH CHOVÁNÍ

A CO ŠKOLA JAKO SYSTÉM ?

ANEB DILEMATA INKLUZIVNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ (NEJEN V RIZIKU VÝVOJE PORUCH CHOVÁNÍ)

Tlak na školy

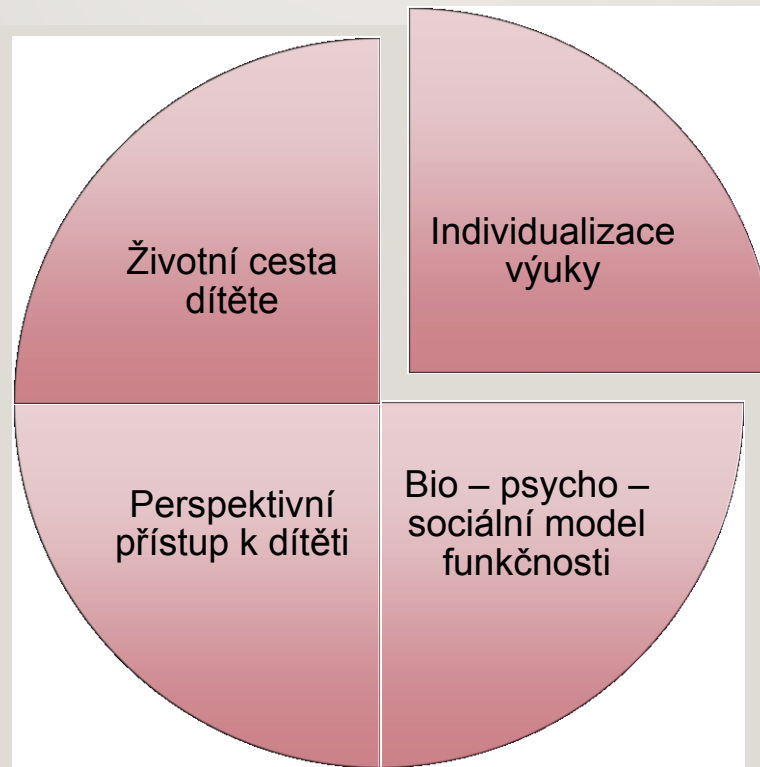
INKLUZE

Zvyšování výkonu

Vzdělávání všech
žáků

- 13 – 17% výuky zabírá řešení problémů s chováním žáků
- 3 z 5 škol považují problémy s chováním žáků za překážku pro kvalitavní změny výuky (200 škol/23 států - OECD, 2009)
- největší problém českého školství – problémy s chováním žáků (Walterová, 2009)
- vyloučení ze školy – nejčastější řešení (Kauffman, 2001, 2005, Meijer, 2003)

VÝCHODISKA VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKU S PROBLÉMY V CHOVÁNÍ/ S PORUCHOU CHOVÁNÍ

INDIVIDUALIZACE VÝUKY

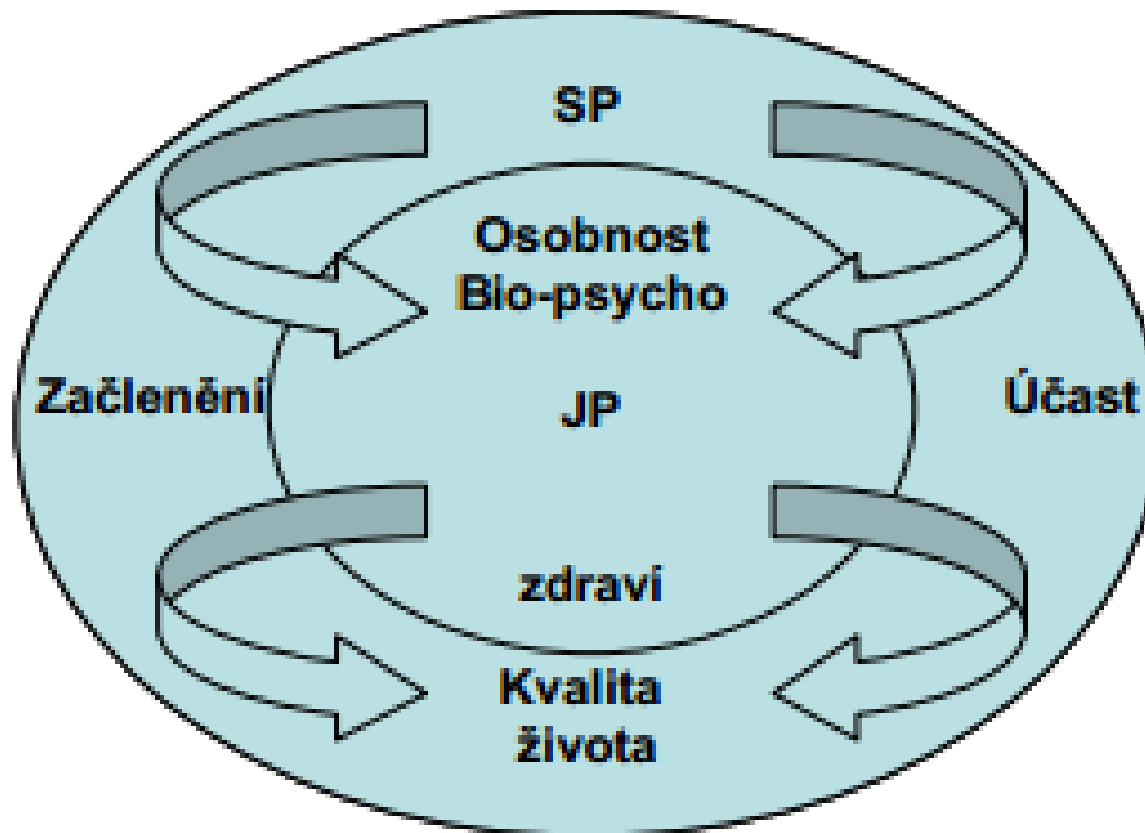
- **naplnění potenciality** každého žáka
- žáci s problémy v chování jsou skupinou nejobtížněji vzdělavatelnou ve školách hlavního proudu (zatěžují výuku ve třídách) – úkolem etopedie je **zapojení všech do škol hlavního proudu**

ŽIVOTNÍ CESTA DÍTĚTE

- respektování **úkolů a rizik** **socializačního procesu** dítěte
- využití **možností a příležitostí**, které dítě dostává ve svém přirozeném sociálním prostředí

PERSPEKTIV NÍ PŘÍSTUP

- odpovědnost školské praxe za vytváření **příležitostí k učení, k posilování kompetencí, k rozvoji profesních dovedností**
- **cíl:** podpora dítěte s dispozicemi k poruchám chování v jeho **aktivním přístupu k vlastnímu vzdělání**, aby dosáhlo na svůj **vzdělávací potenciál**

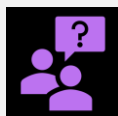

Bio – psycho – sociální model funkčnosti - fungování a postižení chápe jako výsledek interakce (WHO, ICF,2001)

RIZIKO, PROBLÉM, PORUCHA

Co to je?

Proč to je?

Co s tím jako učitel v
běžné škole?

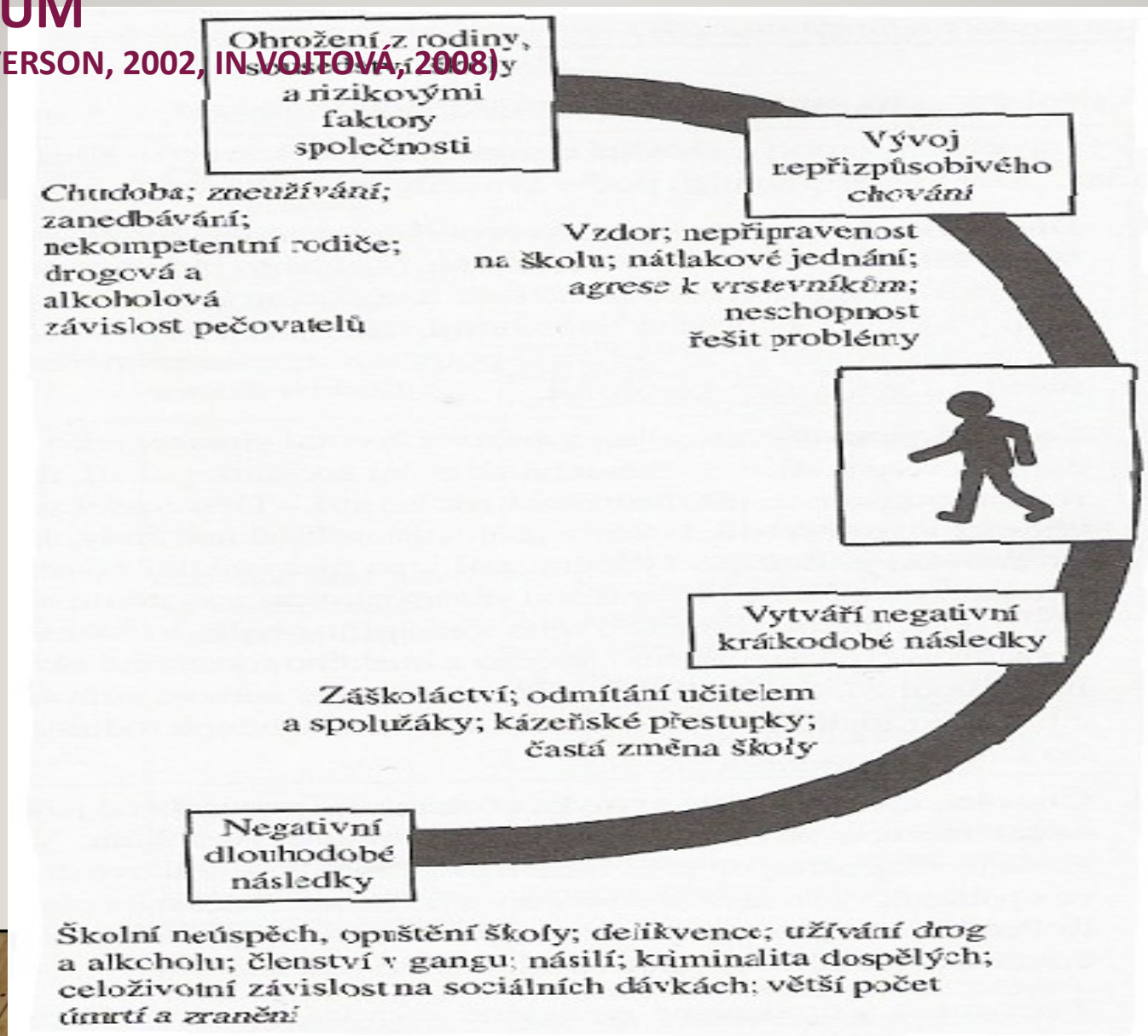
A proč vlastně?

PROBLÉMOVÝ ŽÁK V UŽŠÍM POJETÍ JAKO ŽÁK S NÁROČNÝM CHOVÁNÍM

- děti bez výraznějších problémů
- děti v riziku
- děti s problémy v chování
- děti s poruchami emocí a chování

CESTA RIZIKOVÝCH DĚTÍ K DLOUHODOBÝM NEGATIVNÍM NÁSLEDKŮM

(WALKER, SEVERSON, 2002, IN VOJTOVÁ, 2008)

ROZDÍL MEZI PORUCHOU A PROBLÉMY V CHOVÁNÍ ZÁMĚR

- **PROBLÉMY V CHOVÁNÍ**
 - o svých problémech ví, vadí mu a chtěl by je odstranit
 - normy chování neporušuje úmyslně
 - jejich porušování je výsledkem konfliktu mezi vnějšími požadavky a vnitřními potřebami dítěte
 - nálepkou problémového dítěte trpí a vyvolává v něm negativní emocionální zážitek

ROZDÍL MEZI PORUCHO U A PROBLÉMY V CHOVÁNÍ

ČASOVÁ DIMENZE

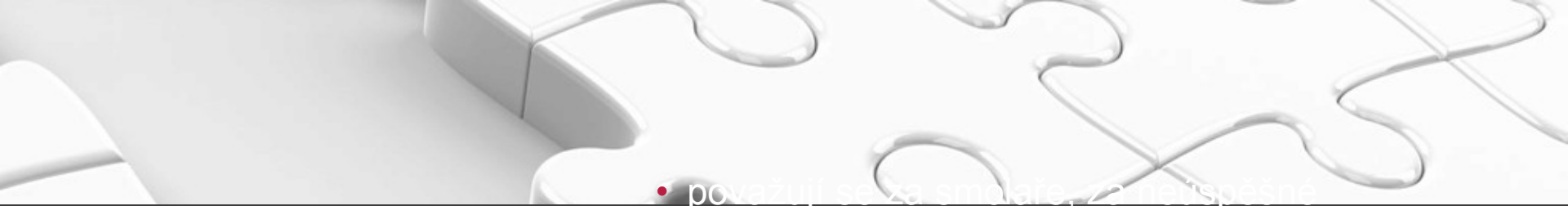
- **PROBLÉMY V CHOVÁNÍ**
 - problémy bývají krátkodobé
 - popřípadě se objevují v určitých periodách
 - mívají vývojové souvislosti
 - bývají důsledkem nezvládnutých konfliktů se sociálním okolím

ROZDÍL MEZI PORUCHO U A PROBLÉMY V CHOVÁNÍ NÁPRAVA

- **PORUCHY CHOVÁNÍ**
 - náprava vyžaduje speciální péči
 - směřuje k převádění způsobů a cílů chování společensky nepřijatelného k chování, které je přijatelné

JAK JSOU VNÍMÁNI JEDINCI S PCH?

- vyvolávají v jiných nelibé pocity
- provokují druhé k negativní reakci v chování
- nebývají oblíbení mezi vrstevníky
- málokdy se stávají přirozenými vůdci ve skupinách

JAK VNÍMAJÍ JEDINCI S PCH SAMI SEBE?

- považují se za smolaře, za neúspěšné
- mívají malé sebevědomí
- jejich rozhodnutí bývají impulzivní ve snaze rychle dosáhnout cíle
- opakovaně a předem se vzdávají svých aspirací
- převažuje u nich krátkodobá motivace
- vzdálené cíle nebývají schopni svým jednáním sledovat
- jejich úsilí bývá velmi často přerušováno náhodným lákavým podnětem
- neumí se radovat z drobných úspěchů

RIZIKA VÝVOJE PORUCHY CHOVÁNÍ Z PERSPEKTIVY BARIÉR
V UČENÍ A VÝUCE (HELUS, PELIKÁN, 1984, KAUFFMAN, 2005, LANE, GRESHAM,
2002, SCHÜTZ, 2005, VISSER, 2009)

